

NINA OŽEGOVIĆ

Razapeti između jezika, nacija i država

BEKIM SEJRANOVIĆ: *Nigdje, niotkuda*

Redatelj: IVICA BULJAN

HNK Ivana pl. Zajca, Rijeka

Praizvedba: 15. veljače 2025.

Od predstave *Nigdje, niotkuda*, praizvedene 15. veljače 2025. godine u riječkom HNK-u Ivana pl. Zajca, mnogo se očekivalo zbog dva razloga: predstava je nastala prema autobiografskom romanu Bekima Sejranovića, svojevrsne ikone alternativne kulturne i *rock-punk* scene Rijeke, a s druge strane, njome je počeo mandat nove intendantice Dubravke Vrgoč, pa se na uprizorenje gledalo kroz posebno povećalo. Očekivanja nisu iznevjerena: predstava je zaintrigirala premijernu publiku, koja ju je prihvatila s odobravanjem, osobito zato što je Rijeka dobila nakon Fabrijeva *Vježbanja života*, postavljenoga 1990. godine, novu, prilično žestoku kazališnu priču o svojem gradu. Uz to je dobila i svojevrsni teatarski spomenik prerano preminulom Bekimu Sejranoviću, koji je upravo u

tom gradu proživio svoje formativne godine, studirao, upoznao seks, droge i *rock 'n' roll*, književnost Janka Polića Kamova, ali kojega istodobno taj liberalni grad nikad nije do kraja shvatio ni prihvatio.

Predstava *Nigdje, niotkuda* uprizorena je prema njegovu moćnom, vrlo tankoćutnom i brutalno iskrenom, istodobno duhovitom autobiografskom romanu *Nigdje, niotkuda*, koji je odavno stekao kulturni status u suvremenoj hrvatskoj književnosti. Režirao ju je Ivica Buljan, otprije poznat po uprizorenju snažnih prozaičkih djela, kojima usmjerava pozornost javnosti na aktualne društvene teme ili jednostavno na autore koji nam svojim porukama govore o nama i našem vremenu. Roman je adaptirao slovenski pisac Goran Vojnović,

> Nives Ivanković foto: Toni Soprano Meneglejte

najpoznatiji po svojem hit romanu „Čefurji, raus!“, a predstava je nastala u koprodukciji sa splitskim HNK-om. U realizaciji su sudjelovali stalni Buljanovi suradnici, a riječkom glumačkom ansamblu, potpomognutom mladim snagama, vrlo se uspješno pridružila i gošća iz Splita Nives Ivanković.

Buljan je Sejranovićevoj priči pristupio pažljivo, vjerno oslikavajući događaje, tj. stanice pišćeva putovanja od djetinjstva u rodnom Brčkom, preko školovanja u Pomor-

skoj školi u Bakru i studentskih dana u Rijeci, preko ratnog kaosa početkom devedesetih do izbjeglištva i života u Norveškoj, tj. na otoku S. U skladu sa svojim prepoznatljivim režijskim rukopisom, posegnuo je za ekspresivnom estetikom i elementima fizičkog teatra, stvarajući na sceni dinamičnu, pankersko-rokersku predstavu u kojoj u oslikavanju teme i gradnji atmosfere ravnopravno sudjeluju i glazba i pokret, odnosno živi bend i koreografirane dionice. Zapravo, Buljan je s riječkim ansamblom uprizorio tri različita svijeta: dje-

> Romina Tonković, Jelena Lopatić foto: Toni Soprano Meneglejte

tinjstvom glavnog junaka upoznajemo Brčko i bošnjačku tradiciju, zatim jednu drukčiju Rijeku, koja je u to doba, osamdesetih, bila epicentar kulturne alternative i mjesto otpora, a početkom devedesetih i prostor ratnog kaosa, dok smo u posljednjem dijelu dobili uvid u norveško društvo i njegove marginalce. Ta tri svijeta spaja lik glavnog junaka, koji se u svakoj od tih sredina, kao osoba sa statusom izopćenika i apatrida, bori s vlastitim i društvenim demonima. Zato se može reći da je to njegovo putovanje *niotkuda* prema *nigdje* i svojevrsni kulturološki i etnološki dokument jednog vremena.

Također, Buljan je sa svojom ekipom donio na riječku scenu vlastito viđenje Sejranovićeva romana, u kojem nema piščeve tankoćutnosti i osjećajnosti. Naime, Sejranović je bio karizmatična osobnost, pisac koji je suptilno pisao o najtananim nitima svoje

duše i zalazio u rukavce svoje intime bez ikakve zadržke i stida. U cijelom romanu, kao uostalom i svojim ostalim djelima, iskazivao je duhovitost, autoironiju, duboku osjećajnost i psihološku iznijansiranoost, dok se u ovom često referirao na dolaske i odlaske, posebno na smrt, što potvrđuje i kompleksna struktura romana, zaokružena dženazom. Sejranović nježno zarobljuje čitatelje u priču, dok Buljan napada publiku glazbom, divljim pokretima, agresijom. Sejranović se fokusira na introspekciju, tugu i sjetu, a Buljan na događaje, strast i nasilje. Buljan i ekipa često su isticali da predstava *Nigdje, niotkuda* nije biografska; da je to prikaz putovanja literarnog junaka koji se spletom okolnosti zove Bekim Sejranović. To su i potvrdili svojim kazališnim čitanjem njegova romana.

Svi glumci riječkoga ansambla igraju po nekoliko likova, osim Tarika Žižaka, još

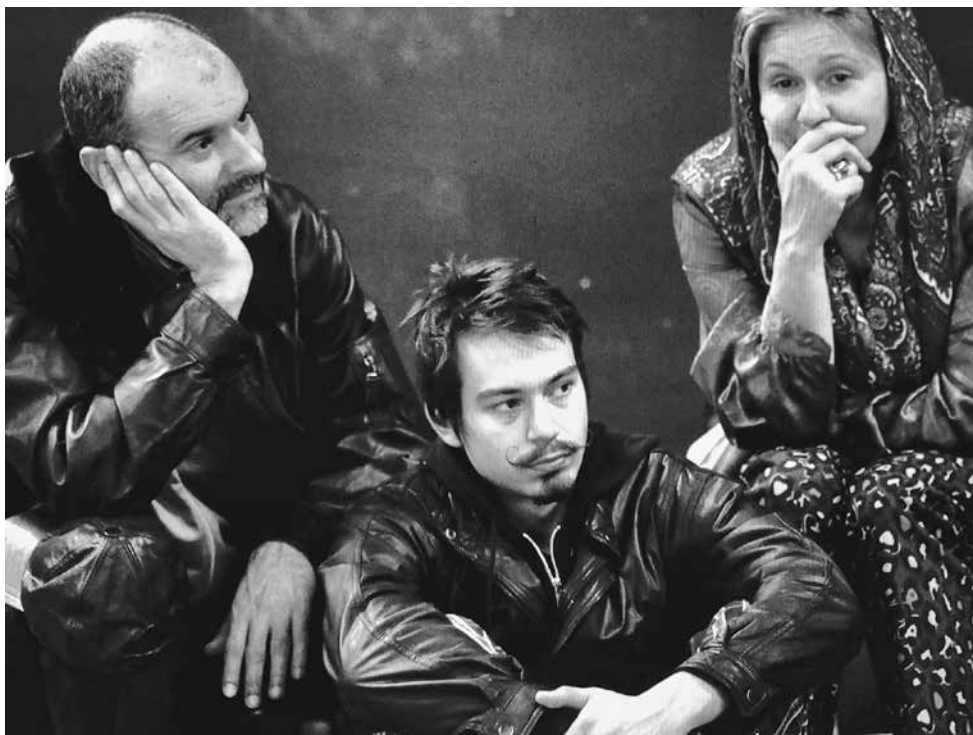
studenta (koji utjelovljuje mladog Bekima i kojemu je to prva velika profesionalna uloga), i iskusnog Leona Lučeva kao odraslog Sejranovića. Pred Lučevom je bio iznimno izazovan zadatak. On je svojega junaka, romantičnog buntovnika i vječnog nomada, kojega je obilježilo roditeljsko zanemarivanje te ratne i migrantske traume (nakon osamostaljenja Hrvatske nije mogao dobiti domovnicu, izbačen je s fakulteta i često 'skidan' s autobusa i vraćan s granica), utjelovio više kao distanciranog promatrača događanja, nego kao strastvenog protagonista koji je volio život i ljude, ali se i suočavao sa svojom autodestruktivnom stranom. Zoranu Prodanoviću Prliji, frontmenu riječke grupe Let 3, to je već deveta suradnja s Buljanom. U ovoj predstavi posebno je autentičan u ulozi amidže Alije te naravno kao dojmivi izvođač nekoliko rock-pjesama, ponajviše naslovne *Niotkuda* Leta 3, prema kojoj je Sejranović i nazvao svoj amblematski roman. Splitska kazališna prvakinja Nives Ivanković bila je najsugestivnija u ulozi Majke, a uz nju je zapaženu ulogu ostvarila Ana Vilenica kao stvarna majka.

Također, Buljan je tom predstavom inaugurirao i novu generaciju mladih glumaca Hrvatske drame riječkoga HNK-a Ivana pl. Zajca, dodijelivši im neke od važnijih uloga u predstavi. Primjerice, Romina Tonković je, uz likove Suzane i Recepcionerke, odlično utjelovila tragični lik Selme, fatalne ljubavi glavnog junaka, koja je razapeta između glavnog junaka i svojega oca, koji je seksualno zlostavlja još od djetinjstva. Ostale uloge utjelovili su Damir Orlić, Dražen Mikulić, Jelena Lopatić, Aleksandra Stojaković Olenjuk te mlađa postava – Deni Sanković, Nika Grbelja i Petar Baljak, koji su svojim rolama uvelike pridonijeli razigranoj atmosferi predstave.

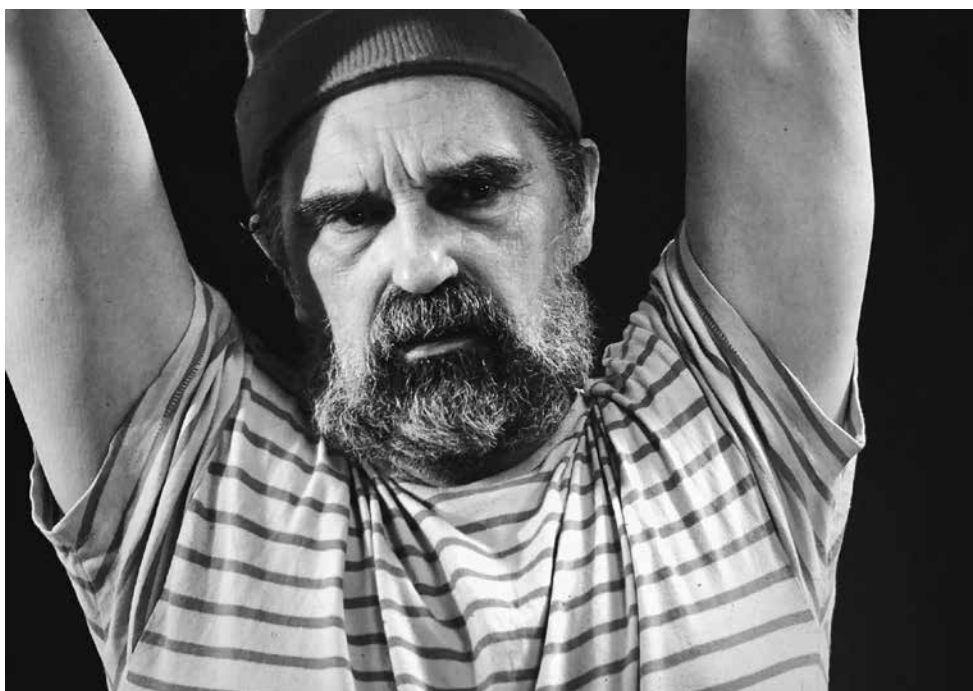
U predstavi, kao uostalom i u svim ostalim Buljanovim projektima, živa glazba ima istaknuto mjesto. Ona ne samo da pridonosi rokerskoj atmosferi nego i upotpunjuje sliku Rijeke kao grada u kojem je glazba jedan od važnijih identifikatora, osobito devedesetih godina, kad je Sejranović boravio u

tom gradu. Tako se u izboru Mitje Vrhovnika-Smrekara čuje obrada pjesme *Niotkuda* grupe Let 3, zatim *Javna kupatila* grupe Paraf i druge. Buljanova stalna suradnica Ana Savić-Gecan kreirala je krajnje eklektične kostime, čiji se dizajn proteže od pomalo kičastih oprava do rokerskih izdanja, a scenograf Aleksandar Denić odlučio se, možda predoslovno, za repliku *Krika* norveškoga ekspresionista Edvarda Muncha u pozadini scene, kojom je istaknuo osjećaje egzistencijalnog straha, tjeskobe i neizvjesnosti glavnog junaka. Međutim, kad se prisjetimo da je Munch naslikao *Krik* u trenutku kad je osjetio da je na prekretnici, da ne može dalje i da ga proganja „teror ludila“, onda taj scenografski element, osobito uz značaki oblikovano svjetlo Sonde Trinaest i videoradove Toni Soprano Meneglejte, dobiva ozbiljnije značenje.

U svakom slučaju, HNK Ivana pl. Zajca tom je predstavom zahvatio širi društveni kontekst od Sejranovićeve biografskog inserta. Naime, predstava je pišćevom sudbinom progovorila i o sudbinama stotina i tisuća Bošnjaka koji su preko noći, početkom devedesetih, u vrijeme nacionalne euforije, postali prognanici, nepoželjni građani Rijeke. Kao i Sejranović, i oni su izgubili legalni status i bili deportirani iz Hrvatske, razapeti između jezika, nacija i država; razlomljenih identiteta, tragali su za boljim životom diljem Europe. U tome je možda i najveća vrijednost predstave *Nigdje, niotkuda*; njome je HNK Ivana pl. Zajca pokazao spremnost za otvaranje relevantnih priča koje dosad nisu uprizorene na hrvatskoj sceni.

> Damir Orlić, Tarik Žižek, Nives Ivanković foto: Toni Soprano Meneglejte

> Leon Lučev foto: Toni Soprano Meneglejte